Vstup do EU nám umožnil investovat, ŘÍKÁ FRANTIŠEK JANKO

A SYN LUKÁŠ UPŘESŇUJE: *„PO NAVRÁCENÍ RODOVÉHO MAJETKU V ROCE 1991 SE NA VŠECHNY INVESTICE MUSELY BRÁT ÚVĚRY, A PAK JE TĚŽCE SPLÁCET.“* TO ZAŽIL OTEC, SEDLÁK FRANTIŠEK JANKO, KTERÝ STÁL U ZRODU ASOCIACE SOUKROMÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ A JE DLOUHOLETÝM PŘEDSEDOU REGIONÁLNÍ ORGANIZACE PLZEŇ SEVER. PODLE NĚJ EVROPSKÁ UNIE PRO SEDLÁKY ZNAMENÁ OTEVŘENÉ HRANICE KE SPOLUPRÁCI A OBCHODU, A NAPOMOCI TOMU VŠEMU MŮŽE PRÁVĚ NEZÁVISLÁ ORGANIZACE SDRUŽUJÍCÍ SOUKROMĚ HOSPODAŘÍCÍ ZEMĚDĚLCE. SEDLÁCI DNES MAJÍ MOŽNOST ČERPAT PENÍZE Z UNIJNÍHO ROZPOČTU, ALE I POZNÁVAT ZKUŠENOSTI EVROPSKÝCH SEDLÁKŮ, V PŘÍPADĚ PLZEŇSKA ZEJMÉNA TĚCH BAVORSKÝCH. A TO SE TÝKÁ NAPŘÍKLAD I PŘEDÁVÁNÍ HOSPODÁŘSTVÍ MLADÝM HOSPODÁŘŮM.

O tom všem jsme mluvili na farmě Jankových v obci Vysoká Libyně. František Janko s otcem a matkou restituovali rodový statek. Ten koupili ve dvacátých letech dvacátého století prarodiče, jenže po obsazení Sudet Němci jej pozbyli. Po válce se vrátili hospodařit, ale už po pár letech statek násilně převzali komunisté, kteří se podepsali, jak to tak bývá, na jeho totální devastaci. No a prakticky po čtyřiceti letech se zase vrátil do rukou rodiny. Je to někomu povědomé? Ano, o tom všem se již psalo, a podrobněji, v Selské revui před třemi lety. Dnes nás však hlavně zajímá minulost nedávná, tedy to, jak vnímá František Janko předání statku, tedy hospodaření, do rukou syna Lukáše, zemědělského inženýra. Stručně řečeno, bylo to dobré rozhodnutí, a je to na obou vidět.

Historie velkostatku ve Vysoké Libyni se datuje od druhé poloviny 17. století. Snímek pochází z počátku minulého století.

Na úvod František Janko stručně shrnul historii statku:

V roce 1938 byla hranice zabraných Sudet právě zde, děda byl vysídlený a za války dělal správce statku u Klatov, ale hned v roce 1945 se rodina zase vrátila, jenže již v roce 1948 vše zabrali komunisté. Byl zde státní statek, a majetek se dostal do našich rukou až v roce 1991. Začali jsme hospodařit a hned se i organizovat. Nejprve to bylo Sdružení soukromých zemědělců Plzeňského kraje, až posléze vznikla naše Asociace. Nejdřív jsem byl místopředsedou, pak předsedou, a dnes pomalu uvažuji o předání funkce podobně, jako jsem předal hospodaření synovi.

DNEŠNÍ MLADÍ HOSPODÁŘI MAJÍ ZCELA JINOU VÝCHOZÍ SITUACI, HRANICE NEEXISTUJÍ, CELÁ EVROPA JE PROPOJENÁ, TRH JE OTEVŘENÝ, A MLADÍ MAJÍ ŠIRŠÍ ROZHLED, NEŽ JSME MĚLI MY.

Je potřeba si uvědomit, že i v naší Asociaci se vše pomalu proměňuje a omlazuje, proto by ti mladší měli mít větší vliv. A zájem o to mají.

Vnímáte nějaký rozdíl mezi tím, jak jste uvažovali vy, tedy zakladatelé, a jak uvažují dnešní mladí hospodáři?

Ti mají zcela jinou výchozí situaci, hranice neexistují, celá Evropa je propojená, trh je otevřený, a mladí mají širší rozhled, než jsme měli my. Více se dívají do budoucnosti. Dovedou využívat nové technologie, práce s počítačem pro ně není žádné dobrodružství, jako je dosud tak trochu pro mě. Mnozí, nebo snad už spíš všichni, absolvovali různé stáže v cizině, nebo dokonce i vzdělání. A tento pohled je obohacující.

Rodina Jankova včetně nejmladší generace.

Obracím se na Lukáše s otázkou v očích

Asi první zkušenost jsem získal během studia, v Německu, v bývalém NDR, ve Schwerinu, to je kousek od Rostocku. Bylo to hospodářství zaměřené především na živočišnou výrobu a produkci mléka. Farmu vlastnil Holanďan, přinesl peníze, a bylo to vidět. Začal budovat, a to pro nás bylo hodně zajímavé, bylo se co učit. I když u nás, v Čechách, nebyl až takový problém s produkcí mléka jako spíš s jeho prodejem. Stejnou zkušenost měli i okolní zeměděl-ci. Mlékárny zanikly a ty velké z Německa neměly zájem o malé producenty.

Otec František doplňuje...

Nakonec se ukázalo, že máme nejvíc společného se sedláky z nám blízkého Bavorska. Projevuje se to mimo jiné i tak, že k nám jezdí studenti z tamní zemědělské školy na praxi, nu a od nás tam zase jezdí studenti střední zemědělské školy v Plasích. A této výměně napomohla naše Asociace.

„Předání hospodářství? Vůbec jsme neuvažovali o tom, že by to mělo být jinak. Vnímali jsme to oba jako samozřejmost,“ **shodují se otec a syn Jankovi.**

Lukáš Janko se svým starším synem Mirečkem.

NA ROZDÍL OD DRUŽSTEV NEBO ZEMĚDĚLSKÝCH SPOLEČNOSTÍ JE U NÁS, SEDLÁKŮ, ZARUČENÁ KONTINUITA, A Z TOHO VYPLÝVÁ I OHLEDUPLNÝ VZTAH KE KRAJINĚ, PŮDĚ A ZVÍŘATŮM.

Již několik let přijímají někteří členové ASZ Plzeň-sever na svých farmách o letních prázdninách na praxi studenty z bavorské střední zemědělské školy.

Lukáš pokračuje…

Tyto pobyty se opakují každým rokem a trvají v kuse tři týdny, a to už studenti něco poznají.

Zajímavé je, že ze školy v Bavorsku oslovili u nás nejprve družstva, ale tam se nesetkali s úplným pochopením a ochotou praxe zajišťovat. V družstvech se dělá od do, a to s praxí na farmách v Bavorsku vůbec nekonvenuje. Ani u nás. Pak do toho vstoupila Asociace, a studenti začali jezdit na hospodářství souměřitelná velikostí i zaměřením i stylem života s těmi bavorskými. Po práci se posedí, studenti vidí do rodin, počítáme i s nějakou kulturou. Do našeho regionu jezdívá zpravidla tak pět studentů, a do jedné rodiny většinou jeden, někdy dva.

Ti první k nám přicházeli s poněkud zkreslenými představami, jako že jedou kamsi „na daleký východ Evropy“. Někdy to bylo až komické, jak si představovali ubytování, hygienu, apod. Nejprve objížděl učitel všechny studenty každý týden. A dnes

V červnu roku 2013 se na zdejší farmě uskutečnily Farmářské slavnosti pro rodiny s dětmi s vynikající návštěvností.

„Převzít na své farmě z rukou kardinála požehnaný dožínkový věnec, to není úplně obvyklá událost,“ **říká Lukáš Janko k zážitku, který se odehrál ve Vysoké Libyni na Asociací pořádaném Česko-švýcarském dožínkovém festivalu v září roku 2013.**

je situace taková, že učitel, pedagogický dozor, přijede se studenty na začátku s určitými plány a zadáním, a pak až na konci. Takovou máme vzájemnou důvěru.
A je to dobré i pro naše současné i budoucí sousedské vztahy. Stále zjišťujeme, kolik toho máme společného. Studenti na obou stranách vidí, že využíváme stejné techniky, podobných postupů, žijeme velmi podobně… Ptají se a učí se.

Dotkli jste se toho, jak fungují sociální vztahy v rodině bavorského sedláka?

Při návštěvách bavorských hospodářství jsme si všimli, že rodiny mívají minimálně tři děti, spíš více, i pět či šest. A jak prarodičům ubývá sil, pomáhají děti více. Pak je jistým nepsaným pravidlem, že hospodářství přebírá nejstarší syn. A ten je hrdý, že to bude on. Ostatní sourozencům přispívá do začátku, když si zařizují své živobytí, tedy pokud z hospodářství odejdou. Je vidět, že tam tradice, na rozdíl od nás, nebyla přerušena, a sedláci i jejich potomci jsou na to své hrdí. Mladý hospodář pak má za povinnost se o rodiče postarat, to znamená poskytnout bydlení, stravu. Ovšem je jasné, že rodiče také pomohou. Panuje zde i jistá konkurence, soutěž mezi farmami, což vede k pokroku.

A otázka pro otce: Jak to bylo u vás s předáním hospodářství? Bylo to opravdu dobrovolné?

Ano, a jsem rád. V podstatě to bylo podobné jako v Bavorsku. Vůbec jsme neuvažovali o tom, že by to mělo být jinak. Vnímali jsme to oba jako samozřejmost, zajisté i má manželka, bez které by hospodářství nemohlo fungovat. Sice chodila do zaměstnání, ale pomáhala, zejména o žních, byla mi vždy oporou. Musím zmínit i sestru, která se starala o všechny finanční záležitosti a vedla účetnictví, a to také po svém zaměstnání. Tedy to vše do doby než hospodářství přešlo na syna. A syn, ten se připravoval opravdu cílevědomě. Já sám nemám zemědělské vzdělání, rozumím technice, vyučil jsem se automechanikem, to se samozřejmě také hodilo. Syn ale už absolvoval střední zemědělskou školu a pak vysokou.
V hospodářství vyrůstal od malička, již ve dvanácti například jezdil s traktorem a náš životní styl přijal za vlastní. Já se na práci na farmě podílím nadále rád dál, to je jasné, ale je to tak, hospodářem je již Lukáš.

Živočišnou výrobu na farmě kromě výkrmu býků reprezentuje i chov ovcí, které má na starosti Lukášova sestra.

A Lukáš doplňuje:

Vždycky jsem si uvědomoval, že máme jiný pracovní cyklus, jiné členění pracovního dne i týdne, než lidé mimo zemědělství. Ale když teď slýchám od různých vrstevníků či spolužáků, jaké je to v zaměstnaneckém poměru, jak je ve firmě i úřadě jasně daná hierarchie, termíny, limity, povinnost obhajovat různé projekty, zpracovávat prezentace. A navíc leckdy zažívají zaměstnanci i pocit vyhoření, tak opravdu nelituji. Podle mého je největší výhodou, být vlastním pánem, hospodářem na svém, a zažívat ten ohromný pocit svobody. Pravda, někdy, zejména v létě a o žních, kdy si leckdo užívá dovolené, nastavíme i víkend, ale volno si pak zase vybereme jindy, podle svého. A na nějaké vyhoření, na to ani nemáme čas.

K hospodářství patří i sedmihektarový rybník zvaný „U hráze“, který je určený k provozování sportovního rybolovu.

MYSLÍM, ŽE NEJEN MY VIDÍME, JAK SE ZPŮSOB ŽIVOTA MĚNÍ, VESNICE SE NA JEDNU STRANU VYLIDŇUJÍ, NA DRUHOU ZASE OŽÍVAJÍ. PO STARÝCH PŘICHÁZÍ NOVÁ GENERACE, KTERÁ SI DOKÁŽE OSVOJIT TENTO ZPŮSOB ŽIVOTA.

Na rozdíl od družstev nebo zemědělských společností je u nás, sedláků, zaručená kontinuita, a z toho vyplývá i ohleduplný vztah ke krajině, půdě a zvířatům.

A nejste na to sám. S oddanou manželku, která přivedla na svět (zatím) dva potomky…

Ano, sám nejsem, to je pravda, manželku jsem si našel na vysoké škole, spolužačku, pochází z Přimdy. Vybral jsem si dobře a věřím, že i ona.

Otec byl zakládajícím členem Asociace, angažujete se též?

Zatím nikoli, jsem řadovým členem, ale jsem osm let zastupitelem v sousedním městě Kralovice, ano na dohled od Vysoké Libyně, odtud jste přijeli. Nyní jsem neuvolněným místostarostou. Je mi jasné, že vyhranými volbami to nekončí. Začíná. Funkci se také musí věnovat čas, a něco ukázat. Scházíme se většinou jednou za čtrnáct dní, často i dříve.

A pokud jde o Asociaci, všímám si různých názorů na budoucnost, ale také toho, jak nás vidí veřejnost, mám na mysli především lidi z měst, kteří vnímají pozitivně náš způsob hospodaření a života. A i to obdivují. Jezdí za farmáři, nakoupit si různé výrobky a produkty, mléko, sýry, brambory, u nás například kupují hlavně med, vejce, a mohou si u našeho rybníka zarybařit a také se ubytovat. Líbí se jim náš způsob života. Je to něco úplně jiného, než neosobní hospodaření velkých celků. Prodáváme také obilí, seno, slámu, to ale samozřejmě ne lidem z města. Takové jsou naše možnosti, a soudím, že tudy vede cesta.

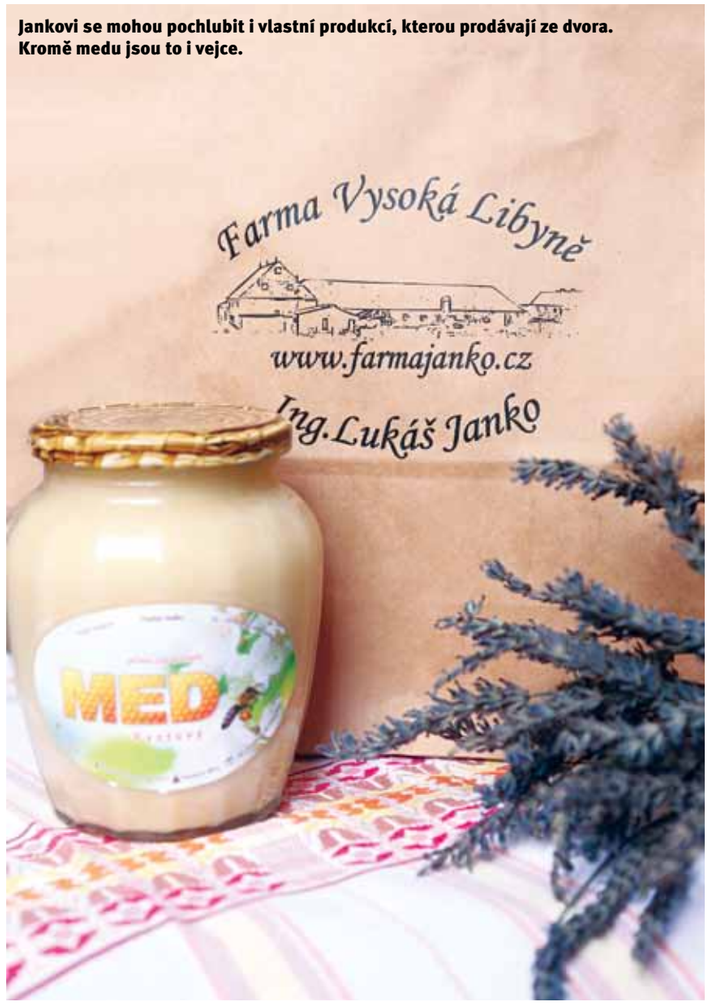

Jankovi se mohou pochlubit i vlastní produkcí, kterou prodávají ze dvora. Kromě medu jsou to i vejce.

„Rozšiřovat pozemky, to ani ne, spíš máme v úmyslu hospodářství zvelebovat,“ **říká František Janko. Před pár lety tak na farmě přibyla nová hala na stroje.**

Na obrovské barokní budově statku se zrovna mění krytina…

František Janko:

Myslím, že nejen my vidíme, jak se způsob života mění, vesnice se na jednu stranu vylidňují, na druhou zase ožívají. Po starých přichází nová generace, která si dokáže osvojit tento způsob života. Většina příchozích z měst ho sice nedokáže přijmout, ale líbí se jim. Je určitě i pro ně inspirativní.

Pracuje u nás i Lukášova sestra, zkusila to v zaměstnání, ale než aby se tam po dvou dětech vracela, nabídli jsme jí, aby se uplatnila u nás. A váží si, že má u nás zcela jiný, volnější pracovní režim, kdy si může práci sama plánovat…

Lukáš Janko dodává…

…a má na starosti takové ty „dívčí“ práce, stará se o ovce, louky, mimo jiné i o rybník a zájemce o sportovní rybolov, o jejich ubytování, a přitom se může věnovat rodině. A moje manželka, ta vystudovala rostlinolékařskou fakultu, proto má na starosti kromě různé administrativy i evidenci hnojení. Nyní nastoupila do ÚKZÚZ (Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský) jako osivářka, což má i pro nás výhody, jsme včas informováni o všech novinkách.

Musím ale dodat, že práce na naší farmě je pro nás opravdu hobby. Kromě tzv. konvenční rostlinné výroby chováme na třicet včelstev, prodáváme med, máme ale i rybník, který jsme nejdřív každý druhý podzim vylovili, ale… byl problém s výkupem, s násadou a hlavně i s vodou. Je to nebesák, to znamená, že je závislý na srážkách. A jelikož jsme si všimli zájmu o sportovní rybaření, nabízíme zájemcům možnost si u nás zalovit i se ubytovat v domku, nebo ve vlastním stanu nebo v karavanu, s dětmi, a třeba i s pejskem.

A jaké plány máte do budoucna?

František Janko: Rozšiřovat pozemky, o tom asi není řeč, našich zhruba 300 hektarů považujeme za dostatečné, ale naskytne-li se možnost, jeden dva hektary klidně přikoupíme. Spíš máme ale v úmyslu hospodářství zvelebovat…

Lukáš Janko… a jít cestou diverzifikace, zaměřit se na nabídku služeb, například lepšího ubytování. Na tom už pracujeme. Kromě sportovního rybolovu mají návštěvníci možnost poznávat náš kraj, a je tu co nabídnout. Máme výhodu i s ohledem na klimatické podmínky. Sucha minulých let se nás tolik nedotkla, jsme v nadmořské výšce 560 metrů nad mořem, letošní srážky nás potěšily a neuškodily. Horší půdy jsme zatravnili, a ty lepší dovedou vodu zadržet. A zájem o rekreaci v dosud chladnějších oblastech roste, toho jsme si všimli na příkladu Bavorska. Řada tamních lidí si pořizuje rekreační domky u Baltu. I na pronájem.

Nakonec pohled hospodáře Františka Janka…

Jsem spokojený, velice spokojený. Předal jsem hospodaření včas, a jsem moc rád. I když dodám, že na farmě pracuji nadále. Vidím výsledky našeho rozhodnutí už s určitým několikaletým odstupem. Jde o zajištění rodové návaznosti, o které u zemědělských společností hovořit nelze. Nechci říci, že s nimi nedokážeme spolupracovat, to ne, nedělají nám žádné naschvály, a ani my jim. Už je jiná situace, než před lety. Ale budoucností našeho zemědělství, to jsou podle mě hlavně rodinné farmy.

Loučíme se, vyjíždíme ze dvora, kde se na obrovské barokní budově zrovna mění krytina, a doprovázejí nás úsměvy rodičů mladého hospodáře a celé rodiny. Tak to je ta selská hrdost, a je na co.

20. 10. 2020
text: *Josef Duben*
foto: *Zdeněk Gorgoň a archiv rodiny Jankových*